Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An tSraith Shóisearach, 2025

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

Stair

Comhleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Nótaí Mínithe don Mharcáil ar Líne

Siombail	Cur síos	Ciallaíonn sé
	Tic le huimhir	Tic le luach na marcanna bronnta (m.sh. 3 mharc)
	Náid	Gan aon mharc bronnta
	Tic (bán)	Pointe bailí/ceart/ábhartha, ach gan aon mharc bronnta mar tá an t-uasmharc faighte cheana
	Corrach ceartingearach	Leathanaigh/ranna feicthe ag an scrúdaitheoir
GF	Gan aon fhreagra	Níor freagraíodh an cheist

Réasúnaíocht

Is leis na Torthaí Foghlama atá ar fáil i Sonraíocht Staire na Sraithe Sóisearaí a leagtar amach cad ba cheart a bheith ar eolas ag daltaí, cad ba cheart dóibh a thuiscint agus cad ba cheart dóibh a bheith in ann a dhéanamh. Torthaí Foghlama don Stair a thástáil is aidhm leis na ceisteanna ar an scrúdpháipéar seo. Déantar tástáil ar an eolas, an tuiscint, na scileanna agus na luachanna a shealbhaíonn daltaí ina gcuid staidéir.

Ní bheidh sna Torthaí Foghlama a bheidh le measúnú in aon scrúdú ar leith ach sampla de na Torthaí Foghlama uile don Stair. D’fhéadfadh sé go ndéanfaí níos mó na aon Toradh Foghlama amháin a thástáil ag an am céanna i roinnt ceisteanna. Déanfar Torthaí Foghlama Shnáithe a hAon a thástáil i gceisteanna i ngach cuid den scrúdpháipéar.

Glactar leis gur féidir le múinteoirí agus daltaí dul i ngleic le Torthaí Foghlama ar bhealaí éagsúla, ag brath ar ábhair spéise ar leith, cúinsí áitiúla, srl. Glacfar le léamha éagsúla ar na Torthaí Foghlama laistigh den phróiseas marcála.

Próiseas Marcála

An méid seo a leanas atá i gceist leis an bpróiseas marcála:

- Gach freagra a léamh go cúramach agus anailís chúramach a dhéanamh air.
- Marcanna a thabhairt do gach freagra de réir na scéime marcála comhaontaithe.

Léigh na freagraí ar fad a thugtar, lena n-áirítear freagraí sa bhreis, na freagraí céanna a thugtar níos mó ná uair amháin nó freagraí cealaithe. Glactar leis an bhfreagra a fhaigheann an marc is airde, laistigh de na treoirlínte don scrúdpháipéar.

Bíonn freagraí/pointí ar leith ag teastáil i gcás roinnt ceisteanna, mar atá leagtha amach sa scéim mharcála. Níor cheart marcanna a bhronnadh ar aon fhreagra seachas an freagra a thugtar sa scéim nó freagra comhchiallach.

Tá freagraí éagsúla ceadaithe i gcás ceisteanna eile. Níl sna pointí samplacha a thugtar sa scéim mharcála ach pointí táscacha; d'fhéadfadh pointí/freagraí malartacha a bheith bailí. Úsáidtear 'srl.' mar chomhartha go bhféadfaí glacadh le freagraí eile.

Má tá aon amhras ann faoi bhailíocht aon fhreagra, ní mór don scrúdaitheoir dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.

Ní mór do scrúdaitheoirí nótaí mínithe a chur le freagraí na n-iarrthóirí mar a dúradh ag an gcomhdháil mharcála.

Má scríobhann iarrthóir níos mó ina f(h)reagra ná an méid a theastaíonn chun an t-uasmharc a bhaint amach, ba chóir don scrúdaitheoir ticeanna "bána" a chur isteach chun a léiriú cá bhféadfaí marcanna breise a bhronnadh.

Ba cheart nóta mínithe 'náid' a chur isteach sa chás gur tugadh freagra ar cheist ach nach bhfuil sé maith a dhóthain chun marcanna a ghnóthú.

Ba cheart don scrúdaitheoir GF (Gan aon Fhreagra) a chur isteach sa chás nár tugadh freagra ar bith ar cheist.

Níor chóir pionós a ghearradh i gcás earráidí litrithe, gramadaí agus/nó poncaíochta.

C 1		Marcanna
(a)	*Cén fáth a bhfuil tábhacht leis na taifid a choinnítear i gcartlanna, de réir **Fhoinse 1**?* Is nithe uathúla iad taifid chartlainne/nach féidir a athsholáthar/agus a bhfuil luach fadtéarmach leo. **3 mharc**	**3**
(b)	*Ó **Fhoinse 1**, conas is féidir damáiste a dhéanamh d'ábhair chartlainne?* Is féidir tine/taise/solas/teas/bandaí leaisteacha/stáplaí/fáiscíní páipéir damáiste a dhéanamh d'ábhair chartlainne **3 mharc**	**3**
(c)	*Ón léaráid, céard é an seoladh gréasáin atá ag Cartlann Uíbh Fhailí?* www.offalyarchives.com **3 mharc**	**3**
(d)	*Ag baint úsáid duit as **Foinse 1**, mínigh an chaoi a mbaineann **trí** cinn de na grianghraif thuas le hobair i gcartlann.* 1. Cáipéisí atá ag teacht isteach a gcaithfear a ghlanadh agus a shórtáil 2. Cartlannaí ag fáil comhaid/ag cur comhad ar ais sa stóras 3. Cáipéis a thaispeánann damáiste a rinne fáiscín páipéir atá bainte 4. Cáipéisí salacha atá le glanadh/cáipéisí a mbainfear na bandaí leaisteacha uathu/cáipéisí a gcaithfear a chaomhnú 5. [Doiciméad i bhfillteán saor ó aigéad] 6. Staraí ag déanamh staidéar ar cháipéis sa seomra léitheoireachta/staraí ag breathnú ar chatalóg Trí cheann ar bith (*seachas* uimh. 5): **3 x 3 mharc** Glac le léirmhínithe réasúnta de na grianghraif.	**9**
(e)	*Cén uair a ritheadh an rún i bh**Foinse 3** agus cén uair a cuireadh ar ceal é?* Ritheadh: Bealtaine 1916 **3 mharc** Cuireadh ar ceal: 1/9/20 nó Meán Fómhair 1920 **3 mharc**	**6**
(f)	*Ainmnigh an t-imeacht i stair na hÉireann a phléigh comhairleoirí bhaile Thulach Mhór i mí na Bealtaine 1916.* Éirí Amach 1916/Éirí Amach na Cásca **3 mharc**	**3**

C 1		Marcanna
(g)	*Ag baint úsáid duit as* ***Foinse 3****, cad a d'fhéadfadh staraí a fhoghlaim faoi athruithe i ndearcadh daoine i leith an imeachta sin ón doiciméad?* Déan caighdeán an fhreagra a mharcáil ar scála aistritheach de 6 mharc: **5-6 mharc = sármhaith** **3-4 mharc = maith/an-mhaith** **1-2 mharc = dona/réasúnta** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** Ní mór d'fhreagraí míshástacht tosaigh i leith Éirí Amach na Cásca agus tacaíocht d'Éirí Amach na Cásca ina dhiaidh sin a phlé.	**6**

(33 marc)

C 2		Marcanna
(a)	*Cad is brí leis an téarma 'Reifirméisean'?* Déan caighdeán an fhreagra a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc: **3 mharc = an-mhaith** **2 mharc = maith/réasúnta** **1 mharc = dona** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** Tréimhse athraithe creidimh san Eoraip/nuair a scaradh an Eaglais Chaitliceach mar gheall ar theacht chun cinn an Phrotastúnachais (nó sainmhíniú comhchosúil).	**3**
(b)	*Cad is brí le 'cúis' agus 'iarmhairt' maidir le himeachtaí sa stair?* Déan caighdeán gach mínithe a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc: **3 mharc = an-mhaith** **2 mharc = maith/réasúnta** **1 mharc = dona** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** **3 + 3 mharc** Ba cheart do na mínithe *nasc* idir an t-imeacht agus an méid a tharla roimhe agus ina dhiaidh a thaispeáint.	**6**
(c)	*Maidir leis na ráitis seo a leanas, an cúiseanna nó iarmhairtí iad i gcás an Reifirméisin sa 16ú haois san Eoraip? Cuir isteach tic (✓) sa bhosca ceart thíos.* Sé thic ceart: **6 x 3 mharc** Cúis, Iarmhairt, Cúis, Iarmhairt, Iarmhairt, Cúis	**18**
(d)	*Ainmnigh an leasaitheoir creidimh ar a ndearna tú staidéar mar chuid de chúrsa Staire na Sraithe Sóisearaí.* Aithint shoiléir leasaitheoir amháin ó ré an Reifirméisin **3 mharc**	**3**
(e)	*Luaigh **trí** phrionsabal creidimh a luaitear leis an leasaitheoir sin.* Trí chreideamh a bhaineann leis an leasaitheoir ainmnithe: **3 x 3 mharc**	**9**
(f)	*Mínigh **trí** ghníomh a rinne an leasaitheoir sin chun athrú creidimh a chur i bhfeidhm.* Déan caighdeán gach pointe a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc: **3 mharc = an-mhaith** **2 mharc = maith/réasúnta** **1 mharc = dona** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** **3 x 3 mharc**	**9**

(48 marc)

C 3		Marcanna
(a)	*Cad a bhí Chichester ag iarraidh ar na gealltóirí a thógáil?* Foirgnimh láidre/bábhúin/tithe cloiche **3 mharc**	**3**
(b)	*Cén obair a bhí ar siúl ag na gealltóirí ina ionad sin, de réir Chichester?* Ag saothrú ar mhaithe le brabús a dhéanamh ón talamh **3 mharc**	**3**
(c)	*Tabhair **dhá** chúis a bhféadfaí ionsaí a dhéanamh go héasca ar na gealltóirí, dar le Chichester.* Dhá chúis: **3 + 3 mharc** Cónaíonn siad i dtithe ceann tuí laga nó níor thóg siad tithe láidre/níor thóg siad bábhúin/ní chónaíonn siad i mbailte nó cónaíonn siad scaipthe timpeall a n-eastát/ní dhearna siad aon ullmhúchán chun iad féin a chosaint	**6**
(d)	*Cad a chuir bac ar mhuintir Uladh ionsaí a dhéanamh ar na gealltóirí?* Níl airm/muinisin/uirlisí troda acu **3 mharc**	**3**
(e)	*Meaitseáil A, B, C agus E leis na gnéithe eile atá liostaithe sa tábla thíos.* Ceithre ghné: E, A, [D], B, C **4 x 3 mharc**	**12**
(f)	*Léigh **Foinse 1** arís. Cad iad na gnéithe a thaitneodh le Chichester, b'fhéidir, i sráidbhaile Chill Ria mar a thaispeántar i bh**Foinse 2** é agus cad iad na gnéithe nach dtaitneodh leis ann, b'fhéidir? Mínigh do fhreagra.* Thaitneodh agus ní thaitneodh: **3 + 3 mharc** Déan caighdeán gach pointe a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc: **3 mharc = an-mhaith** **2 mharc = maith/réasúnta** **1 mharc = dona** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** Bronn 3 mharc ar phointí a dhéanann nasc soiléir idir an dá fhoinse.	**6**
(g)	*Ainmnigh an phlandáil a ndearna tú staidéar uirthi i gcúrsa Staire na Sraithe Sóisearaí, agus ainmnigh an Rí nó an Bhanríon a d'ordaigh an phlandáil sin a dhéanamh.* Ainm na plandála: **3 mharc** Ainm an Rí nó Banríon chomhfhreagrach: **3 mharc** Glac le Cromail agus Plandáil Chromail Mura n-ainmnítear aon phlandáil, ná bronn aon mharc as ainmniú rí/banríona	**6**

C 3		Marcanna
(h)	*Déan cur síos ar **dhá** bhealach ar chuir an phlandáil sin leis an athrú in Éirinn.* Déan caighdeán gach pointe a mharcáil ar scála aistritheach de 6 mharc: **5-6 mharc = ármhaith** **3-4 mharc = maith/an-mhaith** **1-2 mharc = dona/réasúnta** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** **6 + 6 mharc**	**12**

(51 marc)

C 4		Marcanna
(a)	*Deán cur síos ar* ***dhá*** *phointe codarsnachta idir an saol sa Fhrainc agus an saol i Sasana, de réir an ealaíontóra i bh****Foinse 1****?* Dhá chodarsnacht: **3 + 3 mharc** Ní mór d'fhreagraí nasc soiléir a dhéanamh idir dhá thaobh na híomhá.	**6**
(b)	*Cén teachtaireacht, dar leat, a theastaigh ón ealaíontóir a thabhairt don lucht féachana a bhí aige i Sasana faoi Réabhlóid na Fraince? Bíodh fianaise as* ***Foinse 1*** *agat mar thacaíocht le do fhreagra.* Déan caighdeán an fhreagra a mharcáil ar scála aistritheach de **6 mharc**: **5-6 mharc = sármhaith** **3-4 mharc = maith/an-mhaith** **1-2 mharc = dona/réasúnta** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** Ní mór don fhreagra a léiriú go bhfuil dearcadh diúltach ag an ealaíontóir ar an réabhlóid agus ba cheart don fhreagra tagairt a dhéanamh d'fhianaise ón íomhá.	**6**
(c)	*Ainmnigh réabhlóid san Eoraip nó sa domhan mór (****ní*** *in Éirinn) a ndearna tú staidéar uirthi mar chuid de chúrsa Staire na Sraithe Sóisearaí.* Aithint shoiléir ar réabhlóid san Eoraip nó sa domhan mór: **3 mharc**	**3**
(d)	*Mínigh* ***trí*** *chúis a bhí leis an réabhlóid a ndearna tú staidéar uirthi.* Trí chúis a bhaineann leis an réabhlóid ainmnithe: **3 x 3 mharc** Déan gach míniú a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc: **3 mharc = an-mhaith** **2 mharc = maith/réasúnta** **1 mharc = dona** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha**	**9**
(e)	*Ainmnigh duine amháin a bhí páirteach sa réabhlóid sin agus déan cur síos gairid ar an ról a bhí aige/aici sa réabhlóid.* Ainm an duine: **3 mharc** Aimsigh trí phointe maidir lena ról sa réabhlóid: **3 x 3 mharc** Tuilleann eolas beathaisnéiseach nach bhfuil aon bhaint aige leis an ábhar 0 marc.	**12**

C 4		Marcanna
(f)	*An dóigh leat go raibh tionchar dearfach agus/nó diúltach ag an réabhlóid sin ar an tír inar tharla an réabhlóid? Tabhair fáthanna le do fhreagra bunaithe ar imeachtaí a tharla le linn na réabhlóide agus/nó ar an tionchar fadtéarmach a bhí ag an réabhlóid.* Cuir tic: **3 mharc** Lorg dhá chúis: **2 x 3 mharc** Déan gach cúis a mheas ar scála aistritheach de 3 mharc: **3 mharc = an-mhaith** **2 mharc = maith/réasúnta** **1 mharc = dona** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** Má thuilleann an freagra níos mó marcanna ná an t-uasmhéid, úsáid ticeanna bána chun aon phointí bailí breise sa fhreagra a léiriú.	**9**

(45 marc)

<table>
<tr><th>C 5</th><th></th><th>Marcanna</th></tr>
<tr><td>(a)</td><td>Ainmnigh an t-imeacht i stair na hÉireann a thug ar an-chuid daoine Éire a fhágáil sna 1840idí.

An Gorta/An Gorta Mór/An Drochshaol 3 mharc</td><td>3</td></tr>
<tr><td>(b)</td><td>Cad faoin saol i Meiriceá, i gcás Mary Garvey, atá dearfach agus cad atá diúltach? Bíodh fianaise as Foinse 1 agat mar thacaíocht le do fhreagra.

Rud(aí) dearfach(a) agus diúltach(a), le fianaise ón bhfoinse 3 + 3 mharc

Déan caighdeán gach pointe a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc:

3 mharc = an-mhaith
2 mharc = maith/réasúnta
1 mharc = dona
0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha</td><td>6</td></tr>
<tr><td>(c)</td><td>Cad a insíonn an pictiúr i bhFoinse 2 dúinn faoin saol in Éirinn ag an am sin?

Bronn 3 mharc an ceann suas le 12 mharc ar a mhéad le haghaidh na nithe seo leanas:

• Pointe tábhachtach a bhaineann le gné den phictiúr
• Forbairt ar phointe tábhachtach a chuireann tráchtaireacht/dearcadh/eolas comhthéacsúil nua ar fáil a bhaineann le hÉirinn i ndiaidh an Ghorta Mhóir

Má thuilleann an freagra níos mó marcanna ná an t-uasmhéid, úsáid ticeanna bána chun aon phointí bailí breise sa fhreagra a léiriú.

Is féidir le freagraí tagairt a dhéanamh don tithíocht, troscán, saol tuaithe, éadaí, bróga, saol teaghlaigh, litearthacht, srl.</td><td>12</td></tr>
<tr><td>(d)</td><td>Cad is brí leis an téarma ‘diaspóra na hÉireann’?

Sainmhíniú soiléir ar an téarma: 3 mharc

Déan caighdeán an fhreagra a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc:

3 mharc = an-mhaith
2 mharc = maith/réasúnta
1 mharc = dona
0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha

Na milliúin imirceach Éireannach agus a sliochtaigh a chónaíonn lasmuigh d’Éirinn i dtíortha ar nós na Stáit Aontaithe agus an Bhreatain Mhór (nó sainmhíniú comhchosúil).</td><td>3</td></tr>
</table>

C 5		Marcanna
(e)	*Cén fáth a raibh tábhacht le litreacha ó imircigh do theaghlaigh in Éirinn sna 1800idí? Bain úsáid as fianaise as* ***Foinse 1*** *agus/nó as* ***Foinse 2*** *chun tacú le do fhreagra.* Déan caighdeán an fhreagra a mharcáil ar scála aistritheach de **6 mharc**: **5-6 mharc = sármhaith** **3-4 mharc = maith/an-mhaith** **1-2 mharc = dona/réasúnta** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** Nuacht ón teaghlach a sheoladh nó a fháil/nasc a choinneáil leis an teaghlach/gníomhú in éadan an uaignis nó cumha i ndiaidh an bhaile/airgead a sheoladh nó a fháil, srl.	**6**
(f)	*Cén fáth a bhfuil tábhacht le litreacha ó imircigh do staraithe sna 2000idí? Bain úsáid as fianaise as* ***Foinse 1*** *agus/nó as* ***Foinse 2*** *chun tacú le do fhreagra.* Déan caighdeán an fhreagra a mharcáil ar scála aistritheach de **6 mharc**: **5-6 mharc = sármhaith** **3-4 mharc = maith/an-mhaith** **1-2 mharc = dona/réasúnta** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha** Is foinsí príomha iad/tá siad mar fhianaise ar shaol an imircigh/chun foghlaim faoi phoist a dhéanann imircigh/chun foghlaim faoi phá/chun tuiscint a fháil ar shaolta agus mothúcháin daoine aonair ainmnithe, srl.	**6**

(36 marc)

C 6		Marcanna
(a)	*In 1978, cén líon Teachtaí Dála a bhí i ngach catagóir thíos?* Fir = 142 Mná = 6 Iomlán = 148 **3 x 3 mharc**	**9**
(b)	*An bealach maith é graf, ar nós **Foinse 1**, chun sonraí ón stair a chur i láthair? Mínigh do fhreagra.* Is bealach maith é agus/nó ní bealach maith é: **3 mharc** Míniú: **3 mharc** Déan caighdeán an mhínithe a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc: **3 mharc = an-mhaith** **2 mharc = maith/réasúnta** **1 mharc = dona** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha**	**6**
(c)	*Cuir isteach na huimhreacha 1, 3, 4, 5 agus 6 sa cholún ar dheis chun éachtaí polaitiúla an tseisear ban a chur in ord cróineolaíoch, ag tosú leis an gceann is luaithe.* Seo an t-ord croineolaíoch: [2], 5, 3, 1, 6, 4 **5 x 3 mharc**	**15**
(d)	*Cérbh iad an chéad bheirt bhan a bhí mar airí i rialtais de chuid na hÉireann, agus cé mhéad bliain a bhí idir a gceapacháin mar aire?* An Chuntaois Markievicz Máire Geoghegan-Quinn 60 bliain **3 x 3 mharc**	**9**
(e)	*Ainmnigh éacht polaitiúil **amháin** a bhain Nan Joyce amach, de réir **Fhoinse 2**.* Pointe amháin: **3 mharc** An chéad duine ón Lucht Siúil a sheas don Dáil/bhuaigh sí 581 vóta/tharraing sí aird ar cheisteanna a bhain leis an gceartas agus cearta daonna	**3**

C 6		Marcanna
(f)	*Déan cur síos ar athruithe móra a tháinig ar shaol na mban in Éirinn san fhichiú haois i* ***gceann amháin nó níos mó*** *de na réimsí seo a leanas:* • *Oideachas* • *Spórt/Caitheamh aimsire* • *Saol an teaghlaigh/an saol sa bhaile* • *Fostaíocht/obair lasmuigh den bhaile* Bronn **3 mharc** ar gach ceann díobh seo a leanas maidir le ceann amháin nó níos mó de na ceannteidil atá liostaithe go huasmhéid **15 mharc**: • Pointe tábhachtach a bhaineann le ceann de na ceannteidil thuas • Pointe tábhachtach a dtógtar air agus eolas nua á chur in iúl dá réir Má thuilleann an freagra níos mó marcanna ná an t-uasmhéid, úsáid ticeanna bána chun aon phointí bailí breise sa fhreagra a léiriú.	**15**

(57 marc)

<table>
<tr><th>C 7</th><th></th><th>Marcanna</th></tr>
<tr><td>(a)</td><td>Tá ceann amháin de na téarmaí sa liosta thíos meaitseáilte le míniúchán sa tábla. Meaitseáil ocht dtéarma eile le míniúcháin sa tábla thíos.

1. Sárchumhachtaí
2. Bloc an Iarthair
3. Bloc an Oirthir
4. Cumannachas
5. Caipitleachas
6. an Cuirtín Iarainn
7. Teoiric an Domanó
8. Srianadh
9. Imshuí
10. Armrás
11. [Teoiric MAD]
12. Détente

8 x 3 mharc</td><td>24</td></tr>
<tr><td>(b)</td><td>Tá ceann amháin de na siombailí ar an liosta thuas meaitseáilte lena brí sa bhosca thíos. Meaitseáil na siombailí eile lena mbríonna sa bhosca thíos.

• An bád/Uncail Sam
• [An casúr agus an corrán]
• An cnoc oighir dearg
• Na leaca uaighe 3 x 3 mharc</td><td>9</td></tr>
<tr><td>(c)</td><td>Cén dearcadh i leith an chumannachais a bhí ag an ealaíontóir a tháirg An Cnoc Oighir Dearg? Cuir tic (✓) le ceann amháin díobh seo a leanas: Tabhair dhá chúis le do fhreagra, bunaithe ar fhianaise ó Fhoinse 1.

Tic do i gcoinne an chumannachais: 3 mharc
Dhá chúis: 2 x 3 mharc
Déan caighdeán gach cúise a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc:
3 mharc = an-mhaith
2 mharc = maith/réasúnta
1 mharc = dona
0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha

Tagairt ar leith don íomhá atá ag teastáil chun 3 mharc iomlán a thuilleamh.</td><td>9</td></tr>
</table>

C 7		Marcanna
(d)	*Ainmnigh duine, ceist nó imeacht* ***amháin*** *a bhaineann leis an gCogadh Fuar. Mínigh conas a chuir an duine, an cheist nó an t-imeacht sin leis an teannas le linn an Chogaidh Fhuair.* Ainm an duine, na ceiste, nó an imeachta: **3 mharc** Cur leis an teannas: **9 marc** Bronn **3 mharc** ar gach pointe ábhartha mar seo a leanas atá liostaithe go huasmhéid **9 marc**: • Pointe tábhachtach maidir le conas a chuir an duine ainmnithe, an cheist nó an t-imeacht sin leis an teannas le linn an Chogaidh Fhuair • Pointe tábhachtach a dtógtar air agus eolas nua á chur in iúl dá réir Má thuilleann an freagra níos mó marcanna ná an t-uasmhéid, úsáid ticeanna bána chun aon phointí bailí breise sa fhreagra a léiriú. Tuilleann eolas beathaisnéiseach nach bhfuil aon bhaint aige leis an ábhar 0 marc.	**12**

(54 marc)

C 8		Marcanna
(a)	*Ainmnigh an téama a ndearna tú staidéar air a léiríonn patrún athraithe thar thréimhsí ama éagsúla.* Aithint shoiléir ar théama ábhartha: **3 mharc**	**3**
(b)	*Sainaithin foinse phríomha a d'fhéadfaí a úsáid chun teacht ar fhianaise ar an téama a roghnaigh tú. Cén t-eolas atá le fáil san fhoinse seo faoin téama a roghnaigh tú?* Foinse phríomha amháin: **3 mharc** Eolas atá san fhoinse: **3 mharc** Déan an dara cuid den fhreagra a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc: **3 mharc = an-mhaith** **2 mharc = maith/réasúnta** **1 mharc = dona** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha**	**6**
(c)	*Déan cur síos ar na príomhathruithe a tharla ag na hamanna éagsúla sa téama a roghnaigh tú?* Bronn **3 mharc** an ceann (suas le **18 marc** ar a mhéad) le haghaidh na nithe seo leanas. • Pointe tábhachtach a bhaineann leis an téama roghnaithe • Pointe tábhachtach a bhaineann le hathrú sa téama roghnaithe • Pointe tábhachtach a dtógtar air agus eolas nua á chur in iúl dá réir Má thuilleann an freagra níos mó marcanna ná an t-uasmhéid, úsáid ticeanna bána chun aon phointí bailí breise sa fhreagra a léiriú.	**18**
(d)	*Cé acu de na hathruithe a ndearna tú cur síos orthu i gcuid **(c)** a rinne an difríocht ba shuntasaí, dar leat, do shaol na ndaoine? Tabhair fáthanna le do fhreagra.* Athrú amháin aitheanta go soiléir: **3 mharc** Dhá chúis maidir leis an bhfáth go bhfuil an t-athrú seo mar an ceann is suntasaí: **2 x 3 mharc** Déan caighdeán gach cúise a mharcáil ar scála aistritheach de 3 mharc: **3 mharc = an-mhaith** **2 mharc = maith/réasúnta** **1 mharc = dona** **0 marc = gan fiúntas/mícheart/neamhábhartha**	**9**

(36 marc)

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna don scrúdú. Ba chóir freisin an marc bónais sin **a shlánú síos**.

Tábla 360 @ 10%

Bain úsáid as an tábla seo i gcás na n-ábhar a bhfuil 360 marc san iomlán ag gabháil leo agus inarb é 10% gnáthráta an bhónais.

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás 270 marc agus faoina bhun sin. Os cionn an mharc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
271 - 273	26
274 - 276	25
277 - 280	24
281 - 283	23
284 - 286	22
287 - 290	21
291 - 293	20
294 - 296	19
297 - 300	18
301 - 303	17
304 - 306	16
307 - 310	15
311 - 313	14
314 - 316	13

Bunmharc	Marc Bónais
317 - 320	12
321 - 323	11
324 - 326	10
327 - 330	9
331 - 333	8
334 - 336	7
337 - 340	6
341 - 343	5
344 - 346	4
347 - 350	3
351 - 353	2
354 - 356	1
357 - 360	0